

**INSTITUT CATALÀ
DE RECERCA
EN PATRIMONI CULTURAL**

MEMÒRIA 2007

INSTITUT CATALÀ DE RECERCA EN PATRIMONI CULTURAL

Girona, gener de 2008

DESENVOLUPAMENT CIENTÍFIC

Desenvolupament de les línies de recerca ICRPC

Línia de recerca 1: **Els processos de patrimonialització**

- Programa: *Estudis històrics sobre els processos de patrimonialització*
  - . Projecte: *La patrimonialització de l'herència cultural en els museus catalans a final segle XIX i principi segle XX*
  - . Projecte: *El patrimoni artístic oriental en els museus catalans*
  - . Projecte: *La patrimonialització de la cultura etrusca a la Toscana*
- Programa: *Processos actuals de patrimonialització*
  - . Projecte: *Estudi dels conceptes actuals de patrimoni cultural en les societats nòmades del desert del Sàhara*

Línia de recerca 2: **Els usos del patrimoni cultural**

- Programa: *La utilització turística del patrimoni cultural*
  - . Projecte: *L'ús turístic dels museus de la ciutat de Girona*
- . Programa: *Impacte de l'ús del patrimoni cultural*
  - . Projecte: *Les interpretacions actuals del període neolític en els museus arqueològics espanyols*
  - . Projecte: *La museïtzació de jaciments arqueològics d'època romana*

Convenis de recerca

- 17 de desembre. *Accord-cadre de coopération en matière de formation et recherche scientifique* entre la Universitat de Girona, l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural i l'Université Aboubekr Belkaid de Tlemcen (Algèria).

Treballs publicats per investigadors de l'ICRPC

- ALCALDE, G.; ALEGRET, J.L.; BORELL, F.; BRECH, B; GIBERT, J.; RAMIÓ, S.; ROMERO, L.; SAÑA, M.; SOLER, J. & SOLER, N. (2007). "Proyecto arqueológico en el Sahara Occidental", *Revista de Arqueología*, 316: 40-47.

- ALCALDE, G. & RUEDA, J.M. (2007). "People Who Don't Go to Museums", *International Journal of Heritage Studies*, 13 (6): 521-523.

- ALCALDE, G.; MOLIST, M. & SAÑA, M. (2007). "El Museo Temporal de la Bauma del Serrat del Pont (Cataluña)", *IV Congreso Internacional de Musealización de Yacimientos Arqueológicos. Conservación y presentación de yacimientos en el medio rural. Impacto social en el territorio: 219-224*, Santiago de Compostela, Xunta de Galicia.

- BURCH, J. (2007). *La patrimonialització de la materialitat etrusca a la Toscana*, Girona, Ed. Documenta Universitaria

- BURCH, J.; CASAS, J. & NOLLA, J.M. (2007). "Producció agrària i terrisseries al sector costaner de les comarques de Girona", *Pottery workshops and agricultural productions: 31-46*, Girona, Universitat de Girona i GRAPE.

- BURCH, J., NOLLA, J.M., PALAHÍ, L.I., SAGRERA, J., SUREDA, M. i VIVÓ, D. (2007). *El poblament ibèric del Gironès, De Kerunta a Gerunda. Els orígens de la ciutat*, Girona, Ajuntament de Girona.

- BURCH, J. i SAGRERA, J. (2007). "El camp de sitges del Bosc del Congost", *De Kerunta a Gerunda. Els orígens de la ciutat: 199-212*, Girona, Ajuntament de Girona.

- NOLLA, J.M., SAGRERA, J. i BURCH, J. (2007). "Les ceràmiques emporitanes tardanes. Una producció terrissaire d'abast regional a cavall del canvi d'era. Estat

de la qüestió”, *Les imitacions de vaixel·la fina importada a la Hispania Citerior (segles I aC - I dC): 47-67*, (Sèrie documenta, 6), Tarragona, Institut Català d’Arqueologia Clàssica.

Comunicacions presentades a congressos, seminaris i reunions científiques per investigadors de l’ICRPC

- Alcalde, G. (ICRPC - UdG) i Burch, J. (ICRPC - UdG), “Museology training needs for local center”, *Museums and Universal Heritage*. Viena, agost de 2007. Organitza: International Council of Museums.

- Brech B. (Ministerio de Cultura RASD), Alcalde G. (ICRPC - UdG), Alegret J.L. (UdG), Serra C. (UdG), Soler N. (UdG) i Soler J. (UdG), “Patrimonio histórico y cultural del Sahara Occidental”, *V Congreso Internacional “Cultura y Desarrollo”*, La Habana, juny de 2007. Organitza: Ministeri de Cultura de la República de Cuba.

- Burch, J. (ICRPC - UdG) i Nolla, J.M. (ICRPC - UdG), “Le Castellum de Sant Julià et la defense de la voie. Títol de la Jornada: Circa Villam IV”, *A propòs de l’Antiquité tardive*. Loupian (França), gener de 2007. Organitza: Musée de Loupian, UMR 5140, Lattes-Montpellier, Archéologie des sociétés méditerranéennes. Equipe territoires, Interactions, Cultures

- Burch J. (ICRPC - UdG) i Sagrera, J. (UdG), “El Almacenamiento de cereales en silos en el Nordeste Penínsular. Transformaciones y cambios del Ibérico Pleno al Ibérico Tardío”, *Sistemas de almacenamiento y conservación de alimentos entre los pueblos prerromanos peninsulares*. Ciudad Real, novembre de 2007. Organitza: Universidad de Castilla - La Mancha.

- Guillaumes M. i Juanola, R. (ICRPC - UdG), “Narratives d’educació artística no formal: Esther Boix i Ricard Creus i la creació del taller l’Arc durant el franquisme”, *XVIII Jornades d’Història de l’Educació de l’educació: resistència al franquisme i educació no formal*. Banyoles, novembre 2007. Organitza: Centre d’Estudis Comarcals de Banyoles, Universitat de Girona i Societat d’Història de l’Educació dels països de Llengua Catalana.

- Juanola, R. (ICRPC - UdG) direcció de la taula rodona “Formació inicial i permanent”, en el *II Congrés internacional d'educació de les arts visuals*. Barcelona, novembre 2007.
- Nolla, J.M. (ICRPC - UdG), “El camp a època romana en els territoris de les ciutats del nord-est de Conuentus Tarraconensis”, *Les vil·les romanes a la Tarraconense. Implantació, evolució i transformació. Estat actual de la investigació del món rural en època romana*. Lleida, novembre de 2007. Organitza: Institut d'Estudis Ilerdencs, Museu d'Arqueologia de Catalunya i Institut Català d'Arqueologia Clàssica.
- Saña, M. (UAB) i Alcalde, G. (ICRPC - UdG), “Vulcanisme i Prehistòria a la Garrotxa”, *Jornades de recerca i Gestió del Patrimoni Natural. La vulcanologia al Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa*. Olot, juny de 2007. Organitza: Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, Departament de Medi Ambient i Habitatge.

Projectes de recerca competitiu

Concedits

- Universitat Autònoma de Barcelona. *Origins and spread of stock-keeping in the Near East and Europe* (2007 PBR 16): Universitat Autònoma de Barcelona, University of Durham, Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural i University College of London.

Estades d'investigadors de l'ICRPC en centres de recerca estrangers

- Del 16 al 23 de novembre: Estada de Gabriel Alcalde a la Universit  Aboubekr Belkaid de Tlemcen (Algèria) en el marc del programa PAU (Xarxa Vives d'Universitats - Conférence Régionale d'Universit s de l'Ouest d'Alg rie).

Participació en projectes competitius d'altres institucions

- Burch, J. (ICRPC - UdG), Investigador a temps parcial del projecte *Del oppidum a la ciuitas. An lisis de un proceso hist rico en el territorium de Gerunda*. 2008 - 2010, Ministerio de Educación y Ciencia (HUM2007-62486/HIST). Universitat de Girona.

Transferència del coneixement

- *Estudi d' s dels centres museístics pirinencs, fase 1-2007*. Encarregat per l'Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran (Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Generalitat de Catalunya).
- Treballs de preparació del *Mapa de Museus i Patrimoni (Fase I)*. Direcció General del Patrimoni Cultural, Generalitat de Catalunya.
- Elaboració del programa de les *XX Jornades de Museus i Administració Local*. Diputació de Barcelona.
- Direcció General del Patrimoni Cultural i Ajuntament de Girona: Estudi del tiquet *M5 del Gironamuseus*.
- Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG) Participació en l'elaboració del *Projecte d'Estadística de museus i col.leccions de Catalunya*. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Generalitat de Catalunya.

- Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG). Relator del *Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya (PECCAT. Taula sectorial museus i altres centres patrimonials* (desembre 2007-febrer 2008).
- Josep Burch (ICRPC - UdG). Tasques d'assessorament a l'ajuntament de Sant Julià de Ramis per als treballs de l'adequació del Castellum de Sant Julià (gener-juliol 2007).
- Josep Burch (ICRPC - UdG). Tasques d'assessorament a l'ajuntament de Palafrugell per als treballs d'adequació del poblat ibèric de Sant Sebastià de la Guarda (2007).

Docència dels investigadors de l'ICRPC en programes de tercer cicle

- Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG) i Josep Burch (ICRPC - UdG), direcció del màster oficial *La gestió del patrimoni cultural en l'àmbit local*, Universitat de Girona, curs 2006-07.
- Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG) i Josep Burch (ICRPC - UdG), assignatura "Visites a centres patrimonials", 3 crèdits ECTS, màster oficial *La gestió del patrimoni cultural en l'àmbit local* 2006-07, Universitat de Girona, juny 2007.
- Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG) i Josep Burch (ICRPC - UdG), assignatura "Tallers patrimonials", 3 crèdits ECTS, màster oficial *La gestió del patrimoni cultural en l'àmbit local* 2006-07, Universitat de Girona, març-juny 2007.
- Josep Burch (ICRPC - UdG), assignatura "*Models d'organització i gestió del patrimoni cultural*", 4 crèdits ECTS, màster oficial *La gestió del patrimoni cultural en l'àmbit local* 2007-08, Universitat de Girona, octubre de 2007.

Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG), assignatura "La gestió turística del patrimoni cultural: la regeneració del patrimoni a través del turisme", 3 crèdits ECTS, màster oficial interuniversitari en *Direcció i planificació del turisme* 2007-208, Universitat de Girona, novembre de 2007.

- Eduard Carbonell (ICRPC - UdG), direcció del màster oficial *La gestió del patrimoni cultural en l'àmbit local*, Universitat de Girona, curs 2007-08.

Realització de conferències pronunciades per investigadors de l'ICRPC

- Burch, J. (ICRPC - UdG). *Els ibers d'Indigetia. Una visió de conjunt*. Museu del Suro de Palafrugell. 16 de març de 2007
- Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG). *La gestion du patrimoine archéologique en Espagne*. Universitat de Université Aboubekr Belkaid de Tlemcen (Algèria), 20 de novembre de 2007.

Participació d'investigadors de l'ICRPC en taules rodones i presentacions de llibres

- Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG) moderador taula rodona Jornada *Vers una xarxa de museus pirinencs? Reflexions i propostes sobre el futur dels equipaments patrimonials a l'Alt Pirineu i Aran*, Bellver de Cerdanya, 27 de juny de 2007.
- Josep Burch (ICRPC - UdG) moderador taula rodona *Models de col·laboració entre els museus i la ciutadania: per a una cultura activa i participativa*, IV Trobada de la Federació Catalana d'Amics dels Museus, Museu d'Art de Girona, 20 d'octubre de 2007.
- Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG) participació en la presentació del llibre del Dr. Joaquim Soler Subils, *Les pintures rupestres prehistòriques del Zemmur (Sàhara Occidental)*, editat per Documenta Universitaria. Sala de Graus de la Facultat de Lletres de la UdG, 18 de desembre de 2007.

Organització de conferències

- *L'Istituto Centrale per il Restauro. Gestione e cura delle collezioni*, per Caterina Bon Valsassina, directora de l'Istituto Centrale per il Restauro (Roma). Conferència inaugural del Màster en Gestió del Patrimoni Cultural en l'Àmbit Local. Sala de Graus de la Facultat de Lletres. 1 d'octubre de 2007. Organitza: Universitat de Girona i Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural.

- *Estrategias de contemporaneidad: dos museos en Sao Paulo*, per Jose Teixeira Coelho, professor a la Universitat de Sao Paulo i Comissari General del Museu d'Art de Sao Paulo. Sala de Graus de la Facultat de Lletres de la UdG, 21 de novembre de 2007. Organitza: Càtedra UNESCO de Polítiques Culturals i Cooperació de la UdG, Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural i Universitat de Girona.

- *Los públicos de la cultura*, per Lucina Jiménez, consultora internacional en polítiques culturals (Mèxic). Sala de Graus de la Facultat de Lletres de la UdG, 19 de novembre de 2007. Organitza: Càtedra UNESCO de Polítiques Culturals i Cooperació de la UdG, Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural i Universitat de Girona.

- *Patrimonio mundial y arte rupestre. Los retos de la conservación internacional*, per Nuria Sanz Gallego (Patrimoni Mundial, UNESCO). Sala de Graus de la Facultat de Lletres de la UdG, 18 de desembre, Facultat de Lletres de la Universitat de Girona. Organitza: Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural i Universitat de Girona.

Organització de jornades i cursos

- Jornada *Vers una xarxa de museus pirinencs? Reflexions i propostes sobre el futur dels equipaments patrimonials a l'Alt Pirineu i Aran*. Bellver de Cerdanya, 27

de juny de 2007. Organitza: Departament de Política Territorial i Obres Públiques, Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran. Col·labora: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació i Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural.

- *Rafael Masó, el noucentisme i el seu context internacional*, Curs d'estiu, Universitat de Girona, 6 i 7 de juliol de 2007. Promotors: Facultat de Lletres de la Universitat de Girona i Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural.

- *Repensar els museus locals. XX Jornades de Museus i Administració local*, 27 i 28 de setembre de 2007, Centre de Cultura Contemporània de Barcelona. Organitza Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona, amb la col·laboració de l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural.

- *Jornada Musèus Pirenencs en hilat*, Vielha, 5 de novembre de 2007. Organitza Institut per al Desenvolupament i la Promoció de l'Alt Pirineu i Aran, Departament de Política Territorial i Obres Públiques. Col·labora: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural i Conselh Generau d'Aran.

Col·laboracions amb altres organitzacions

- Josep Burch (ICRPC - UdG) i Josep Maria Nolla (ICRPC - UdG), membres de la comissió organitzadora de les *Jornades d'estudi sobre el món rural a època romana*, Banyoles, novembre 2007.

- Josep Burch (ICRPC - UdG) i Josep Maria Nolla (ICRPC - UdG), membres del consell de redacció de la sèrie *Studies on the Rural World in the Roman Period*, editada per la UdG i GRAPE.

Socialització del coneixement

- Burch, J. (ICRPC - UdG) conferència “Terrissarires a l’epoca romana”, dins el cicle de conferències “Dels Mastodonts a la Història. Excavacions arqueològiques i paleontològiques al Pla de l’Estany en els últims deu anys”. Cornellà del Terri, 17 d’agost de 2007.
- Gabriel Alcalde Gurt (ICRPC - UdG) participa en la taula *Rodona Reflexions entorn del patrimoni cultural*, organitzada pel Consell Comarcal de l’Alt Empordà amb motiu de les Jornades Europees de Patrimoni, a la Mare de Déu del Mont, el 30 de setembre de 2007.
- Conferència “Vivint a la vora dels aiguamolls de la vall d’en Bas”, Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG) i Maria Saña (UAB), Olot, Aules de Difusió Cultural de la Garrotxa, 31 d’octubre de 2007.
- L’ICRPC és membre del Consell Consultiu de Cooperació del Consorci per a la Protecció i la Gestió de l’EIN de l’Alta Garrotxa.
- Gabriel Alcalde (ICRPC - UdG) membre de la Comissió del Centenari de la Junta de Museus de Catalunya. 2007-2008. Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Generalitat de Catalunya.